ख्ँ कुःचिंजं लिंजं

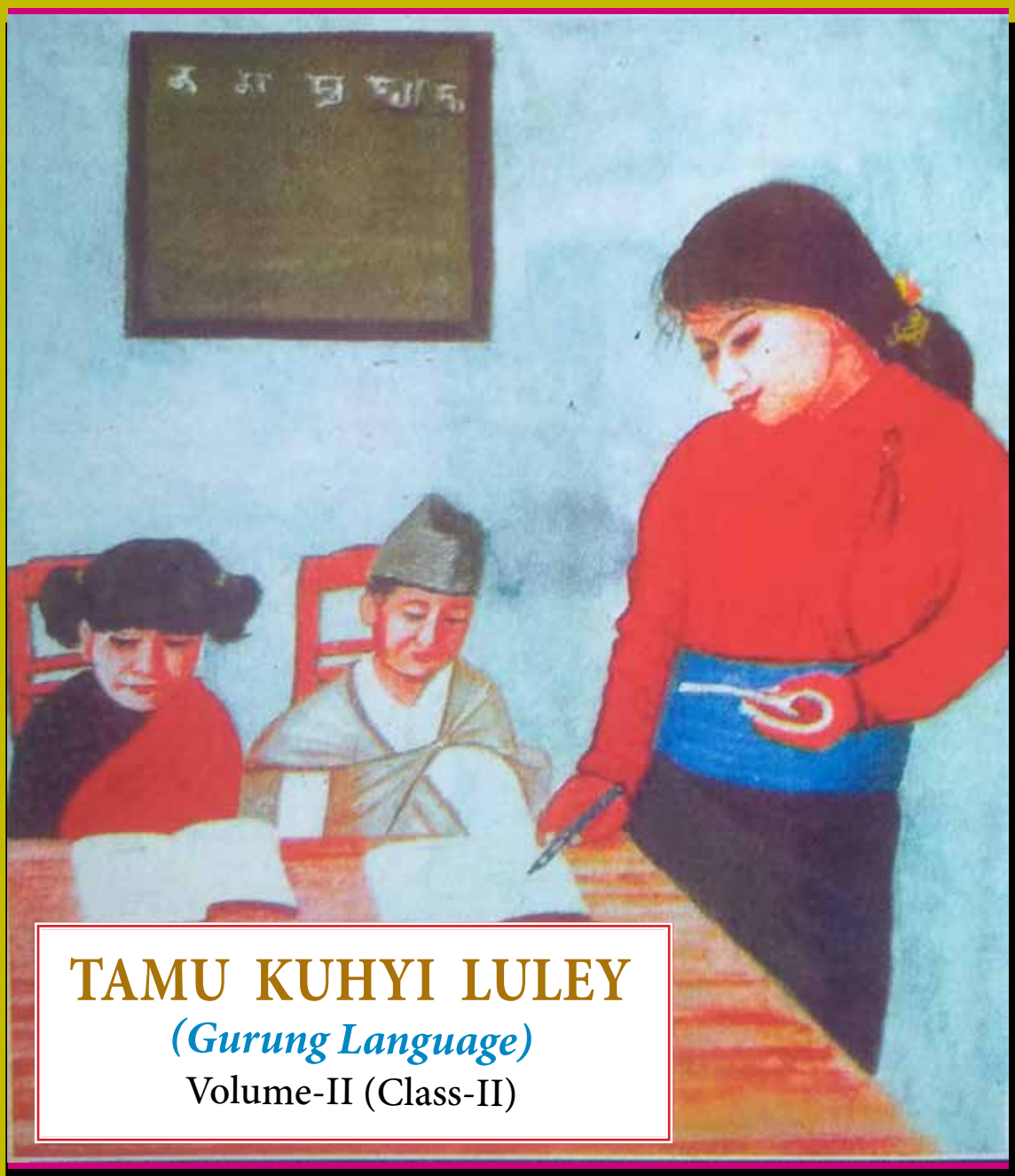

TAMU KUHYI LULEY

(Gurung Language)

Volume-II (Class-II)

རྟམ་ ཁུ་ཧྱི་ལྱེ་ལྱེ

TAMU KUHYI LULEY

(Gurung Language)

Volume - II(Class-II)

Prepared By
Megraj Gurung 'Kon'
Padma Gurung

Published By:
Human resource Development Department,
Government of Sikkim, Gangtok.

TAMU KUHYI LULEY
Volume II

Prepared By :
Human Resource Development Department
Government of Sikkim, Gangtok

First Edition - 2003
Second Edition - 2005
Copy Right - 'kon'

Reprint - 2013

Published on behalf of the **Human Resource Development Department,** Government of Sikkim and
Printed by **Jana Pakshyan Prakashan-7,** Super Market, Gangtok, at
Systematic Designer and Printer Pvt.Ltd. Siliguri.

भुमिका

बर्तमान राज्इ सरकारको दिशा निदैशनमा सिक्किम राज्यका विभिन्न भाषा-भाषीले समान अधिकार र अवसर पाएका छन् । यस्तो सुनौलो अवसर नचुकाई यसको सदुपयो गर्न सक्नु सम्बन्धित सबै जाति समुदायको ठुलो जिम्मेवारी हो । सन् १९९५ मा सिक्किममा राज्य स्तरीय मानयता पाएका भाषा-भाषीले आज सरकारी तौरमै पाठशालाहरुमा अध्ययन-अध्यापनको अवसर पाईरहेका छन् । यस क्षेत्रमा लागेका हस्तीहरको निःस्वार्थ भावनाको कदर पनि गर्नै पर्दछ ।

प्रस्तुत पुस्तक श्री मेघराज गरुङ 'कोन' द्वारा कक्षा २ का विद्यार्थी नानीहरुको निम्ति तयार पारिएको हो । यसमा प्रायः अनुदित रचनाहरु समावेश छन् । यसर्थ, विद्यार्थीहरुको निम्ति ज्ञानवर्द्धक, उद्देश्यमुलक तथा उपयुक्त रचनाहरु नै पर्न गएका छन् ।

सिक्किममा गुरुङ (तमु) भाषाको पुनरुत्थान र विकास कार्यमा श्री मेघराज गुरुङको योगदान सराहणीय छ साथै आउँदा दिनहरुमा पनि जाति, भाषा एवं संस्कृति संरक्षणको क्षेत्रमा यस्तै लोकहितार्थ कामहरु उनीबाट भइरहोस् । यस दिशापट्टि लागेका उनका हात र कलम कहिल्यै नथाकुन् भन्ने कामना सहित प्रस्तुत पुस्तक विद्यार्थीहरु संमक्ष पेश गरिन्छ ।

के.बी. गुरुङ
सभापति
अखिल सिक्किम गुरुङ्ग (तमु) बौद्ध संघ

दिनाङ्कः १० अगस्त २००५
गान्तोक, सिक्किम ।

आफ्नो भनाई

प्रस्तुत पुस्तक "तमु क्ह्युई लुले" कक्षा २ का बिद्यार्थीहरुको निम्ति तयार पारिएको हो । पुस्तकमा समावेशित सबै रचनाहरु विद्यार्थीहरुको निम्ति ज्ञानबर्द्धक औ उपयुक्त ठहरिनेछन् भन्ने ठाने को छु । सिक्किममा गुरुङ भाषाको स्रोत र साधनको कमी छ । यसर्थ, यस भाषाका शिक्षकहरुले अति नै परिश्रम औ मेहनत गर्नुपर्नेछ ।

पुसतकमा 'तलोक्ये' अन्तर्गत अध्यासहरु दिइएका छन् । त्यसबाहेक पनि शिक्षकहरुले आफ्नो पाराले अध्यासहरु दिएर पाठलाई अझ प्रभावकारी बनाउन सक्नेछन् ।

अन्तमा, प्रस्तुत पुस्तकलाई यस रुप दिनका लागी मलाई विशेष सहयोग पुऱ्याबापत श्रीमती पद्मा तमु र टिना तमुप्रती आभार प्रकट गर्दछु ।

मेघराज गुरुङ 'कोन'
सिक्किम विधान सभा सचिवालय

दिनाङ्क, : २५।०५।२००५
गान्तोक, सिक्किम ।

རྩོམ་པ་ རྩོལ (Contents)

	རྩོམ་པ	**དཀྲུག**
1	ཁྱིད་ལས	**1**
2	རང་ཐོ	**2**
3	ཀ་ཡ་ཅ ཏཱ་ར	**4**
4	ཁྲོལ་ལ	**7**
5	ར་ཏོ་ཛེ	**9**
6	ཐུན་ཀ་ཡ	**10**
7	ཡ་ཏཱ་ཡ ཨར་ཐོ	**12**
8	ཡིས་ཚར	**16**
9	ཌ་ཀ	**19**
10	ཁ་ར་ལ ཟླ་ཞ ལ་ཟ	**21**
11	ཀས ཀ ཀོ་	**24**
12	ཐོ	**26**

ཆོས་ལུགས

ཀུ་ཏྲ་ཡ ! ཁྱོད
ངན་ལམ་ཁང་མདའ་ཡི་ ||
ཁྱེད ཡ ཁོད ཧ
ཐོ་ཟློག་ཟློག ཡང་ཟློ་ཡི་ ||

ཆོས་ལུགས ཡིན་ཡི་ ཧ
རིན་ཆེ་ རང་ ཡིན ||
ཡོངས་ རབ་ཏུ་ཁྱེ
ཐུགས་ཀར ཡང་ ཡིན ||

མཁའ་ མཁའ་ཐུག་ རིན ཧ ||
ཁྱེད ཆོས་ ཡིན ||
ཁྱེ ཁྱོད ཅི་ མཁར་ཏ་ཐེ
ཁྱེད ཐུགས ཆར་ཟློ་ ||

རང་ ཐོ།

ཁོ་ རང་ ཐོ་ ཡིན། || རང་ ཐོ་ ཁྱོད་ ཀྱི། || ཐོ་ར་ ཆགས་ ཆུ་ ཀྱི། || ཤ་ ཡ་ཏཱ་ཡ ཀྱི། || ཐོ་ ཆགས་ལ་ ཡིན་ ཀྱི། || ཚ་ཆགས་ངར་ ཏམ་ཆ་ར་ ཀྱི། || ཁྲི་ཆགས་ཡ་ཆགས་ ངེ་ཆ་ར་ ཀྱི། || ཁྱེད་ཀྱི་ཆགས་ ཡ་ཆགས་ ཀྱི། ཀ་ཡ་ཐ ཁ་ཐལ་ར་ ཀྱི། ||

১) ཆོས་ཀྱི་ཚིག་གསལ་བ :-

ཆ ..... ཐོ་ཁ || རང་ཐོ ..... ཡིན ||

ཐོ་ར ..... ཅི་ཡ ཡིན || ཅིས་ར ..... ཡིན ||

གསོལ་ར ..... ཡིན ||

২) ཡང་ཁ (√) ཅི་ཡང (×) ཕྱིན་ཆད :-

ཐོ་ར ཅི་ཡ ཡོད ཡིན ( )

ཐོ ཅིས་ར ཁ ཡིན ( )

གསོལ་ར ཏམ་ཆ་ར ཡིན ( )

རོལ་ཐུན ཆེ་ར ཡིན ( )

৩) ལན་ཡིག ཚན ཚན :-

ཐོ = རང ཐོ ཐུགས ཡིན ||

ཁྱོད, ཁ, ཏམ, ཡོད ||

ཏཱཡ་ཏ ཀ་ར

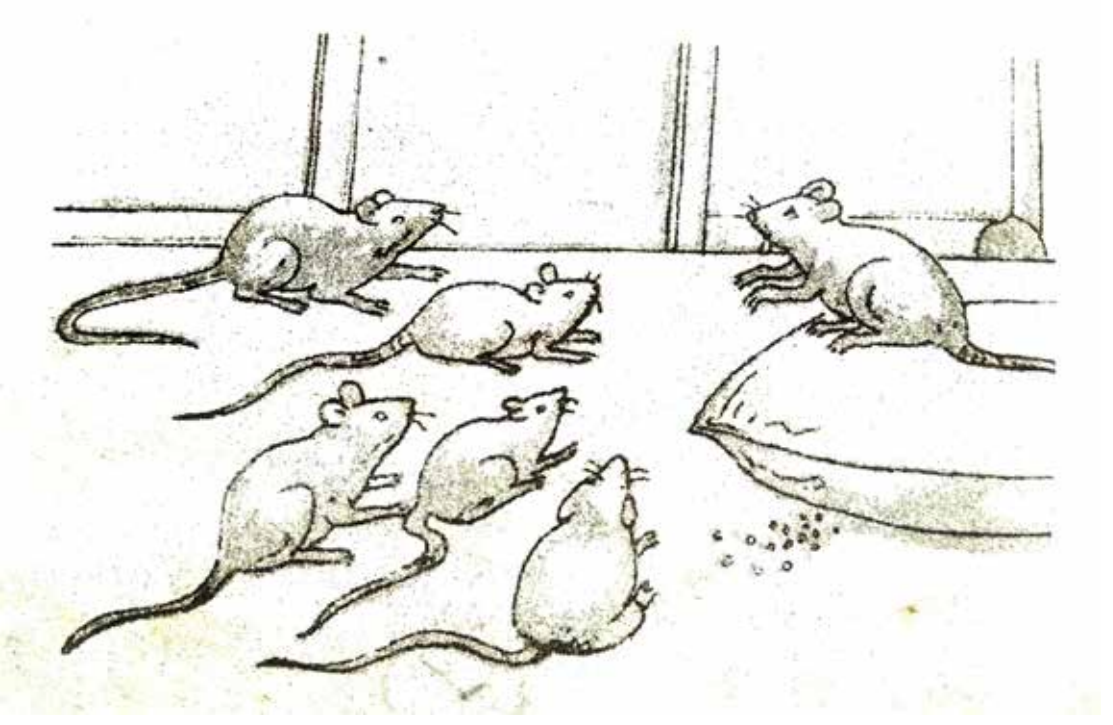

ཀ་ ཐོར་ ཚེ ཏཱཡ་ ཡོད || ཅཱཡ ཏཱཡ་ཁ ཚེ ཆོ་ཚེ་ཡ་ཏ ཡོད || ཁ་ཡ་ཏ ཐཱ་ལ་ཁ ཡོད || ཁ ཐོར་ ཤ་ལ་ ཏ ཡོད || ཤ་ལ་ ཐ་ཆ་ཏ ཡོད || ཤ་ལ་ར ཏཱཡ ཁ་ || ཅཱཡ ཏཱཡ ལ་ཚེ ཁ་ཀ ཡོད || ཆོ་ཚེ་ཡ་ཏ་ཚེ ཀ་ཐ ཡོད ||

ཀ་ ཐ་ཤ ཅཱཡ ཏཱཡ་ར ལ་ཏ ཁ་ཐ ཆོ་ཚེ་ཡ་ཏ ཐཱ་ལ་ཁ ཅ་ཁ་ཐ || ཏ་ར ཀ་ཤ ཅ་ལ་ཏ || ཤ་ལ་ར ཆ་ལ || ཀ

ཁྱོད་ ཏེ་ཡ་ར་ ཕ	sa, ཁོ་ཡ་ ཧ་ ཐུག་ཟས་ ཡོད་ ཧཱུ་ཅི་ཆེ་ ཁེར་ ||

ཁྱོད་ཡིན་ཏེ ཅི་ཡིན ||

ཁ་ཅི་ཡ་ ཅི ཡ ||

ཁ་ཅ་ཡ ||

ཐ ||

ཁ་ཅ ||

ཁ ||

ཁ ||

ཁ

c) **ཆ་ཁ་ཅོ་རེ་ཐལ་ :-**

ཀ) ཅོ་ལ་ ཏེ་ ཐུ་ཆུ་ཅོ་ ལ་ ཏེ་ལེ་ཐལ་ ཅོ་རེ་ ||

ཁ) ཁ་ཆ་ ཀོ་ཐལ་ལ་ཅོ་ ཆ་ཤ་ལ་ ཅོ་ལ་ཆ་ ||

ɔ) **ལ་ཐུ་ཆ་ཅོ་ཏེ་ལ་ ཏ་ཆ་ :-**

ལ་ལ་ ཆ་ཤ་ལ་ ཆ || ཀོ་ལ་ ལ་ཅོ་ ཏ་ལ་ཏ || ཆ ཏ

ཀ་ཅོ་ ཅ་ཐ་ཏ་ལ || ཁ་ཏ ཀོ་ལ་ ཀ་ ཀ་ཅོ་ ||

∪) **ལ་ཏ ལ་ཅ་ཆ :-**

ཏ་ལ་, ཀོ་ལ, ཏ་ལ, ཀ

སྒོལ

རྒྱལ་ཁྱིམ་ཡོད།
　　མཆོད་ཁང་ཡོད། ||
ཡོན་ཏན་ཁང་ཆུང་།
　　ཐོ་ཁང་རིན་ཆེ། ||
ཁྲོམ་ཁང་ཆེ་ཤོས།
　　ཤེས་ཁང་ཅི། ||

༡) ཆོས་ཁང་ཡིན་ལན་བཤད:-

རྒྱལ་ཁྱིམ་ .....
ཡོན་ཏན་ཁང་ .....
ཤེས་ཁང་ .....

༢) རིག(√) མི་རིག (×) ཕྱེ།:-

མཆོད་ཁང་ཆེ་ཤོས ( )
ཐོ་ཁང་ རིན་ཆེ ( )
ཁྲོམ་ཁང་ རིན་ཆེ ( )

[illegible]:-

i) [illegible] ?

c) [illegible] ?

ɔ) [illegible] ?

u) [illegible] ?

n) [illegible] ?

s) [illegible] ?

སྐྱེས།

ཨཱུ་ཏྲེ།

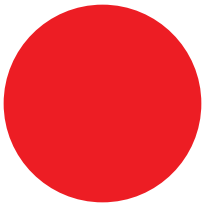

ཁ་རེ།

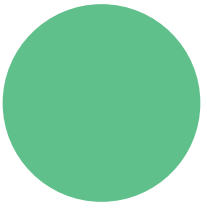

ཀ་ར།

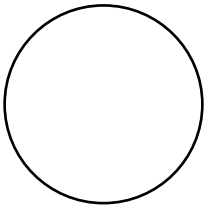

ཤ་ཆེ།

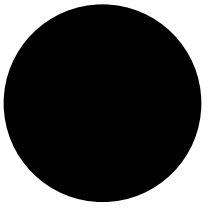

ཁ་ལོ

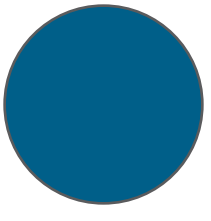

ཨ་ར།

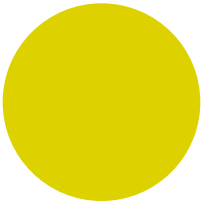

རྒྱ་ཆེ་ཡ

རྒྱ་ཆེ་ཡའི་ ཁ་ཕྱོགས་ ཁམས་ཀྱི་ ཁ་ཐམ་ཀུན་ || ཁ་ཕྱིས་ལ་ལ ཐུན་ཆགས་ ཁམས་ ཡར་ཀྱི་ || ཁམ་ཐང་ ཏེ་ ར་ཐ་ལར ཆར་བུ ཚོ་ཐུང་ ལར་ ལ_____ ར_____ ར ||

ཁོ་ཚོ་ཧོ་ཡེ ཁྱོ ལར་ཟླ་ཡ ཤེས་ཟླ ཁོ་ཚོ་ར་ལ ||

ཁ་ཁྲོ་ར་ ཁ་ཕྱིས་ལྷོ་ལ ལོ་ར་ཡ་ཡི ལྷོ་ལ རྒྱ་ཆེ་ཡ ཟླ་ལ ཆོ་ཐུང་ ཏེ ལ་ར་ཧ ||

ཡ་ལྷ་ཡ ཟླ་ཟ

ཟླ་ཟ = ཟླ་ཡ ||

ལྷ་ལྷ = ཐུ་ཚ་ ཁ་ཕྱིས་ཡ ཕྱི

རཏྣཱཀ = ཆུ་ཧཱུ་ལན།

ཆུ་ཚན་ལྷ་ལ = ལྷ་ལ, ཐ་རེ་ཧ ||

ཀཱ་ཏྲ = ཏྲ ཅ་རེ་ལ ||

རཏ་ནཱ

i) ལ་རོ ལ་ཅ་ལ་ཟ:-

ཏ་ཡ , ཅ་ཅ , ཏ̂ཾ , ཟ་ར , ལྷ་ལ ||

c) ཆ་ཆ་ཀ ཚ་ལ་ར་ཟ :-

ཀ) ཏ̂ཾ་ཆ་ཐ ..... ཟ ར་ཟ་ཡ, ཀ་ཟ་ཟ

ཆ་ཅ་ར་ལ ||

ཀ) ཏ̂ཾ ..... ཏ ཏ ཏ་ཟ, ... ཆ་ཚན་ལ་ལ ||

u) ཟ་ལ ཆ་ཅ :-

ཀ) ཏ་ཀ̂ཾ་ཡ་ཅ ཅ་ཅ ཟ་ཏ ཡ ?

ཀ) ཅ་ཀ̂ཾ་ཡ་ཅ ཅ་ར ཀ་ལ ཏ ཏ་ཡ ?

ཟ) ཏ་ཀ̂ཾ་ཡ་ཅ ཀ̂ཾ ཀ̂ཾ ཏ ?

ཟ) ཀ̂ཾ ཏ̂ཾ ཏ ཀ̂ཾ ཏ ?

ཀ) ཀ̂ཾ ཏ̂ཾ ཏ ཀ̂ཾ ཏ ?

ཡིན་ཡོ ཨ་ཁྲལ

ལགས་ཤ ཁ།ཏེ ཁ་ཚ || ཨ ཁ་ཚ ཏ་ར་ཁ།ཏ ཁ་ར ཡ་ཚ || ཡ་ར་ཁ།ར ཨ་ཤ ཏ ཀ་ཚ ཨ་ཁ།ཡ་ཚ || ཨ་ཡ ཁ་ཚ་ཡ-ཚ ར ཏ་ཡ་ཚ ཡ་ཚ།ཏ ཁ་ཚ ལ ཚ ལ ཚ ཨ ཁ་ཡ་ཚ || ཡ་ར ཡ་ཚ ཀ ཨ ཁ ལ ཚ || ཨ ཡ་ར ཁ ལ ཚ || ཁ ཚ ཡ ཏ ཀ ལ ཚ || ཁ ལ

བདེ་ཆེ ཅིག ཡོངས་ || ཏཱ་ཐཱ་ཏ་ མཱ་ཡཱ་ཡཱ་ ཐཱ་ཆེ་ཡ་ཅ || ཐ་ཡ་ཡ་ ཀ་ཆེ་ཡ་ཅ || ཁ་ ཁ་ལ་ ར་བ་ལ ར་ཅ || བདེ་ཆེ་ལ་ ཐ་ར་ཅ ||

ལ་ལ ར་ལ ཁ་ ཆེ་ ལ་ ཀ་ཡ་ཁ་ ཀ་ལ ཡ་ཆ ? ཀ ཏ་ཟ་ར ལ་ཟ ཡ་ཆ || ཀ C. ཅཀ་ཏ་ལ་ར ཆ་ཆ ১ᴵᴺᴳᴷ ར་ ཅ་ཆ || ཀ ཡ་ཡ་ར་ར་ཅ ར་ཡ་ཏ་ཏ ར་ལ ཡ་ཆ || ཀ་ཅ ར་ར ལ ཡ་ཀ་ཟ་ཡ ཀ་ལ་ཡ་ཡ ཡ་ཁ || ཀ་ཅ ཏ་ཐ་ཐ ལ་ཀ་ཐ་ར་ལ ཡ་ཁ || ཡ་ཁ་ཡ ཀ་ལ ཏ ཡ་ ཆ་ཆ ཡ ཆ || ཡ་ཁ ཀ་ལ ལ ཆ ཡ ཆ || ལ ཆ ཡ ཆ ཀ ཡ ཆ || ཀ ལ ཡ ཆ - ཀ་ཟ ཏ ལ ཡ ཆ ཅ ཆ ཆ ལ ཅ ལ ཆ ལ ཅ ལ ཆ ལ ཅ ལ

བཀའ་རྒྱ། = ཀ་ ཤ་ལས། ཁ་ལ = ཁ་ཟ ||
ཏ་ཁ་ལས་ཁ = ཁམས་ ཁོ་ར ཁང་ལས། ||
ཁ་ར་ར = ཁམ་ར་ཏོ་ལ ||

ར་ཁ་ཏོ

i) ལ་ཀ་ ལ་ཤ་ཟ :-

ཁོ, ཏཱ, ཁ་ཁ་ལ, ར་ཁ, ཀ་ཟ་ཁ ||

c) ཆ་ཚ་ར ཁ་ ལ་ཟ :-

ཀ) ཟ་ཤ་ཆ་ཁ ར་ར ལ ..... ཁ ||

ཀཱ) ཟ་ཤ་ཁ་ར ཅ་ཏ་ཀ་ར ཁ་ཅ་ར ..... ཁ་ཅ ||

ɔ) ཟ་ལ ཏ་ཏ :-

ཀ) ཟ་ཤ་ཁ་ར ཀ་ཏ ཁ་ཅ ཀ་ཚ་ཀ ཀ་ཅ ?

ཀ) ལོར་ཙ་ རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ ཁྱད་ཆོས་ ཅི་ཡིན ?

ཁ) ཨར་ཌོ་ཧེ་ཡིས་ ཅིས་ ཤེས་ཡོད་རྒྱུ་ ཡོད་ཡོད ?

ག) ཨར་ཌོ་ཧེ་ཡི་ རྒྱལ་ཁྲིམས་ ཏེ་ ཀུན་ ཏུ་ཡིན ?

ང) ཨར་ཌོ་ཧེ་ཡི་ ཁྱིམ་ཚུན་ ཡོ་ ཇི་ ཆེ ?

ཡིས་ཟླ་

ཡིས་ཟླ་ཅེ་ཤས་ཀྱི། ཡིན་ལུགས། ཁྱོད་ཅིག་ཅེ་ལ། ཟླ་བ། བཅུ། || ཟླཙམ་ཡོངས། ཀུན། བཅུ། ཟླ་ཐ། ཟླ་ཡིས། ཡོངས། ཅི། ཏན་ཚད། ཡོད། || ཟླ ཐ་ཡ་ནི ཟླ ཟླ་ནི ཟླ་ཡོད། ཡིས་ཀྱི ཁམ ཟླ་ཁ ཅེ་ཤས་ཀྱི། ༡༠ ཟླ་ཁ་ལ་ཐ་ཡིན ཀ་ཁ། ཡིས་ཟླ་ཀྱི ཡ་ཡ་ཡ ཐ་ཀ་ཡིན ཟླ་ཟ་ཟླ་ཐ། ཡ་ཟླ་ཅི ཡལ་ཀྱི ཡོད། || ཁམ ཟླ་ཁ་ཀྱི ཡ་ཁ་ར ཟླ་ཁ་ཏ ཡ་ཅི་ཐ ཟླ་ཏ་ཡིས། ཡ་ཡ ཐ་ཟླ ཡིས ཡིན་ཟླ་ལ ཐ་ཅི ཡ་ཅི ཀ་ཅི ཡ་ཅི་ལ་ཀྱི ཐ་ཐ ཡ || ཡིས་ཟླ་ ཟླ་ཁ ཡིས་ཀྱི ཁ་ཟླ་ཟླ་ལ ཡ || ཁ་ཟླ་ཟླ་ལ ཀུ ཟླ་ཐ ཀུ ཡ་ཁ ཟ་ཅི ཡ || ཟླ་ཀ་ཡ ཀ་ཡིན ལ་ཟླ་ལ་ཀྱི ཏ ཐ ཟ་ཏ་ཡ ཀ་ཀ་ཌ ཌ་ཁ་ཀ ཌ་ཁ ཟླ ཏ་ཡ || ཡིས་ཟླ་

ཡིས་ཟླ་ ཟླ་ཁ ཡིས་ཀྱི ཁ་ཟླ་ཟླ་ལ ཡ || ཁ་ཟླ་ཟླ་ལ ཀུ ཟླ་ཐ ཀུ ཡ་ཁ ཟ་ཅི ཡ || ཟླ་ཀ་ཡ ཀ་ཡིན ལ་ཟླ་ལ་ཀྱི ཏ ཐ ཟ་ཏ ཀ་ཀ་ཌ ཌ་ཁ ཀ ཌ་ཁ ཟླ ཏ་ཡ || ཡིས་ཟླ་

ཏ།ཚ་ལ་ལ། མཱ་ལ། ར་ལ || ར་ཏ་ཅ། ཐ། ཏ། ར་ར་ཁ། ར་ལ || ར་ཏ་ཏ
ཏ་ལ། ལ་ལ || ཚ་ཁ་ར་ཅ། ཏ་ཁ། ཏ་ཏ་ཅ། ལ་ཐ་ལ || ཆ་ཅ། ཁ་ར
ཀ་ལ || ཚ་ཆ་ར ཅ་ཏ་ལ་ཐ། ཁ་ཏ ཚ་ཅ། ཁ ཁ ཁ ལ || ཁ་ར ལ་ར ར་ཏ ར ཅ ཏ ལ ཏ ལ
ར ར ཏ ལ ཏ ལ ཏ ལ ཏ ལ ཏ ལ ལ ལ

c) རྒྱུ་ཆ་ཁྱེད་ :-

ཀ) ཡིག་ཆར་བཏགས་ཁྱེད་ཀྱི་ཡོད་ ( )

ཁ) ཡིག་ཁྱབ་ཡོངས་ཀྱི་ ( )

ག) ཁྱེ་ཁྱད་དེ་ཚིག་ཡིན་ ( )

ང) ཆགས་ཁ་ཤས་ཡོད་ :-

ཀ) ཡིག་ཆར་ཇི་ཚམ་ཐུགས་ཀྱི ?

ཁ) ཡིག་ཆར་ཡོངས་ཀྱི་ཁག ཁྱོད་ཀྱིས་ཅར་ཁང་ཡོད ?

ག) ཡིག་ཁྱབ་ཡོངས་ཀྱི ?

ཆ) ཁྱེད ཡིག་ཡིན ཇི་ལྟར ?

ཉ) ཁྱེ ཁ་ཤས ཁ་ཤས ཀྱི་ལྟ ?

ཅ) ཁྱེ་ཁ་ཤས་ཀ་ཅོ་ཅེ ཇི་ཡིན ?

ཆ) ཁྱེ ཇི ཇི་ཡ ལྟ་ཡོད ?

ཏཱ

ཁ་ཁ ཏཱ བཅར་ཆགས།
ཏོ་ཙ་ཡ་ར ཁ་ལ།
ཁ་ཆགས། ཕ་ཁ་ལ ཕ་ཙ་ཆགས།
ཁ་ཁ། ཁ་ལ ཀ་ཙ་ཆགས།
ཀ་ཀ ཁ་ལ། ཆ་ཙ་ཆགས།
ཆ་ཙ ཆ་ཙ་ལ ཆ་ཙ་ཆགས།
ཏ་ཙ ཁ་ལ ཆ་ཙ་ཆགས།
ཕ་ཙ ཁ་ལ ཀ་ཙ་ཏ
ཁ་ཆ་ཆ ཁ་ཁ
ཁ་ཁ ཆ་ཁ ཆ་ཁ
ཆ་ཁ་ར ཁ་ཙ་ཙ ||

ཁ་ཁ ཏ་ཁ

ཏ་ཙ = ཁ་ལ ཙ་ཆ་ཙ || ཁ་ལ = ཙ་ལ ||
ཀ་ཙ་ཆགས = ཁ་ལ || ཏ་ལ = ཁ་ཀ - ཁ་ཀ ||
ཆ་ཙ་ཆགས = ཤ་ཁ་ལ || ཙ་ཙ་ཏ = ཁ་ཆ ཆ་ལ ||

i) མཁོ་ཁལ ཡཱ:-

ཏ་རཱ་ཡཱ, ཤཱ, ཏ་ཀ, ཁ་ཟ་ལ, ཨ་ཤ, ཨ་ཁ

རཱ་ཡ་ཡ ||

c) ལ་ར ལ་ཟ་ཟ :-

ཏ, ཏ་ཀ, ཁ, ཏ་ཡ, ཤ ||

ɔ) ཀ་ཏ ཡ ཟ:-

ཀ) ཏ་ར ཟ་ཡ་ཟ ལ་ཡ་ཟ ( )

ཁ) ཏ་ཡ ཤ ཡ ལ ར ( )

ཆ) ཏ ཨ་ཤ ཨ ( )

U) ཟ ཏ:-

ཀ) ཁ ཡ ལ ཡ ཀ ?

ཁ) ཏ ཏ ཟ ཡ ཏ ཨ ཁ ?

ཆ) ཏ ཟ ཡ ཏ ཨ ཁ ?

ཟ) ཏ ཡ ཀ ?

རྡེར་ལ ཟླ་ཞ ལ་ཟླ

ཁྱིམ་བཡོ་ ཀུན་ཟློ་ར ཁ་ཅ || ཆེ་ ཁ་ལ་ཁ་ཁ་ལ་ལ ཁ་ཤ ར་ཅ || ཁྱིམ་བཡོ་ར ར་ཟ ཁ་ཤ ཤ་ཅ || ཁ་ཤ་ར ལ་ཅ་ར-ཁ་ཅ ཟླ་ཞ ཅ་ར་ལ || ཁྱིམ་བཡོ་ར ཆཀ ཁ་ཅ || ཆེ་ ཡ་ལ ཁ་ཤ་ར ༡ ཏ ༡ ཁ་ཅ || ཟླ་ལ ཁྱིམ་བཡོ་ར ལ་ཅ, ཟླ་ཅ རྡེར་ལ ཟླ་ཞ ལ་ཟླ ||

ཀ ཟླ་ར ལ་ཅ ཁྱིམ་བཡོ་ ཧ ར་ཡ || ཅ་ཟ ཟླ་ཤ-ཤ ར་ཡ ཁྱིམ་བཡོ་, ར ཅ་ཟ ཟླ་ར ལ་ཅ -ཅ་ཧ ཁྱིམ་བཡོ་ ཀ ར་ཡ || ཁྱིམ་བཡོ་ར ཅ་ཧ ལ་ཅ་ར ཀ ཁ་ཅ || ཆེ་ ཅ་ཟ-ལ ཟླ་ཞ ཤ་ལ || ཁ་ཅ ཅ-ལ ཁ་ཅ ཟ-ཟ-ཟ ར ར ཁ-ཟ ར ཁ-ཟ - ཟ-ཟ ར ར ཁ-ཟ ར ཁ-ཟ || ཁ-ཟ ར ར ཁ-ཟ || ར ཁ ཁ-ལ ཁ-ཟ ཡ-ཅ ར-ཟ ར ར-ཅ || ཧ ར ལ ཟླ ཁ-ལ ར-ཟ ཁ

ཅཀོ || ཁྱེ་ཏཱ་ཡ་ར་ ལ་ཅ - ཀ་ཡ་ཅ་ར་ ཁ་ཏ་ ཅ་ཀ་ཡ་ || ཁ་ཏ
ཅ་ཀ་ཏ་ ཟླ་ལ ལ་ཅ || ཟ་ཏ་ء ཟླ་ལ ཅ་ء་ཁ་ལ ར་ཅ || ཁ་ཏ
ར་ ཟ ཟ ཅ་ཀ་ཁ ཀ་ཟ || ། ཏ ། ཀ ར་ ཁ་ཁ་ར་ལ ? ཀ་ཏ ཏ་ཏ
ཅ་ء་ལ་ཁ ཏ ཁ་ལ ||

ཁ་ཟ ར་ཟ་ཏ ཏ ར ཏ ཅ་ཀ་ཁ ཁ་ཟ || ཅ་ཀ་ཅ ཏ་ء
ཅ་ཟ་ལ་ཏ ء་ལ་ཁ ཁ་ཅ་ཟ || ཁ་ཏ་ཁ ཀ་ཅ་ཁ ཟླ་ལ ཏ་ཏ ||
ཏ་ཡ་ཏ ཀ་ཅ ཟླ་ལ ء་ར་ལ ར་ཡ ||

ར་ཟ་ཅ ཡ་ཟ :-

ཡ་ཁ་ཏ་ཁ་ར = ལ་ཁ་ཀ ལ་ད ||

ཅ་ء་ར་ལ = ལ་ཟ་ء ||

ར་ཁ་ཀ :-

i) ཀ་ཀ་ལ ཁ་ཟ :-

ཡ་ཁ་ཏ་ཁ་ར, ཁ་ཅ, ཅ་ཟ་ཏ་ལ་ཁ, ཟ་ཁ་ء, ཅ་ཀ་ཡ ||

८) ས་རྒྱ ཡིག :-

ཆུ, ཟླ་བ, ནི, ཉི་མ, ཤེས་རབ ||

১) ཟླ་བ ཁ་ :-

ཀ) ཆུ ཀུན་ལྡན་ ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་ རྟ ཡིན ?

ཁ) ཀློག ཀྱི་ལས་ཀྱི ཚིག་ཟླ་ བ་ལ ཟླ་ ཏ་ཡོ་ཏ

ཏིན ?

ག) ཁྲོ་ ཅིག་ ཅེ་ ཏ་ རྟ ཡིན ?

ཆ) ཀློ་ལ ཤེས་ཏ ཟླ་ ཚ ཀློ ?

ཀཱཀ ཏེ ཀོཿ

ཀ་ ཐཱཀ་ཥ ཀཱཀ ཤཱཀ
མཱ ཡོད་ ཀོཿ ཏོ
ཀོཿ ཁ་ཏ ཐ་ཡ ཐ་ཏ
ཀོཿ ཀ་ཏ་ཏ ཐ ཐ་ཀ ཀ
ཡ་ཐ ཐ་ཡ་ཏ ཏ ཏ
ཀ ཏ ཀ ཏ
ཁ་ཡ ཁ་ཡ ཁ་ཏ ཡ ཁ ཁ ཏ
ཀོཿ ཀ ཐ ཐ ཐ ཤ ||
ཏ ཡ ཀ ཏ ཀ ཏ
ཀ ཏ ཀ ཏ ཁ ཏ
ཁ ཡ ཁ ཡ ཁ ཏ ཁ ཡ ཁ ཡ ཁ ཏ
ཀ ཡ ཐ ཐ ཐ ||
ཏ ཡ ཁ ཏ ཀ ཏ ཁ ཏ
ཀ ཏ ཁ ཏ ཁ ཡ ཁ ཡ ཁ ཡ
ཀ ཏ ཁ ཏ ཁ ཡ ཁ ཡ ཁ ཡ
ཡ ཡ ཁ ཡ ཁ ཏ
ཁ ཏ ཁ ཏ ཁ ཡ ཁ ཡ ཁ ཡ
ཀ ཡ ཁ ||
ཁ ཏ ཏ ཀ ཁ ཏ ཏ
ཁ ཡ -ཀ ཤ ཤ
ཁ ཡ ཏ ཁ ཏ ཀ ཏ
ཏ ཁ ཏ ཏ ཀ ||

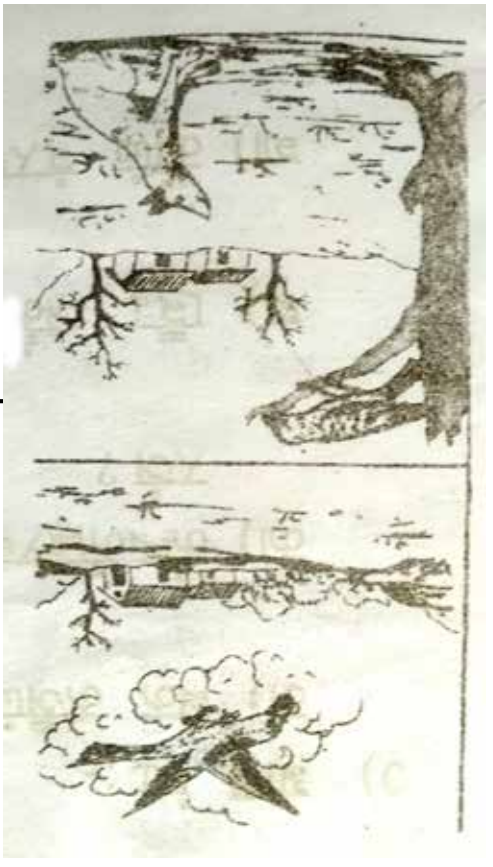

རྟོག་ཡིག:-

ཚན་ཀྱི་ལས = ཚོ་རིལ་ཅ || ཐལ་རྒྱུ་ལས་ཀྱི་ཅ = རན་ཁ་ཤ ཏོལ || ཁྱོན = ཏེ་ཡོ || ཡས་ཀོ = རྒྱུ་ར ||

i) ལོ་ཏོ ལག་ལེན :-

ཀས, ཏེ, ཌར, ཁྱོན, ཕྱི ||

C) ཀྱེ་ཅེ་ཚན ཀྱི ཡོ་ཚན་ལོ་ཏོ ཏྲེན :-

ཀ) ཀོ་ཀ ཀོ་ཅེ་ཏོ ཀས ཐུ་ཟླ་ར ཀ་ཅ ||

ཁ) ཀོ་ཀ ཐུ་ཚ་ཏ ལ་ཅ ||

ག) ཀས་ཏ ཀྱི ཀོ་ཀ ཡོ་ཅ ||

ང) ཁེ་ཅ་ཚ ཀས ལ་ཅ ||

C) ལ་ལ ཏ་ཁ :-

ཀ) ཀས་ཏ ཏ ཡོ་ཅ ?

ཁ) ཐུ་ཚ་ཏ ཏ་ཚ ཚ་ཟ ཡ་ཚ་ཚ་ཅ ?

ག) ཀས་ཚ ཀ་ལ་ཏ ཕྱི ཏ་ཚ ཚ་ཅ ?

ང) ཀས་ཏ ཏ་ཚ ཀོ་ཀ ལ་ཁ ཅ་ཡོ ?

གཟུ:-

གཟུ བཅས་ཚུ་ཤེ་ཏ || གཟུ ཁ་ཚུ ཁོ་ཁ རལ || གཟ ཆེ་ཤ་ཁ ཏ་ རལ || གཟ ཟླ ཆུ་ཟ་ཆ ར་ཟླ་ རལ || ཚ་ཡ་ཏ་ར ཟ ཟ་ཅ་ར ཚ་ཏ་ཟ་ཅ་ རལ ||

གཟ ར་ཁ ཏ་ཚ་ར ཅ་ལ || ཟ་ར ར་ཟ ཟ་ཅ་ར་ཁ ཟལ || ཟ་ར ཟ ཚ ཅ་ཟ || ཐ་ཟ ཟ་ར ཁ་ཟ ཟ་ཅ || ཆ་ཕ ཆ་ء ཟ ཏ་ར ཏ ཀ || ཟ་ར ཀ ཚ ལ, ར , ཟལ || ཟ་ར-ར་ཁ ཟ་ར ཚ ཅ་ར་ཀ ཚ ||

སོ་ཏ་ཡ་ཁམས་ཀར། ཀ་ཐོ་ཆེ་ཤ་ལ། ཀ་ཐོ་ཆེ་ཁ་ཤ་ལ། ཀ་ཡ་ཀ་ཏ་ར་ལ་ཁ་ལ་ཡ། ར་ཏ་ཆ་ཁ་ཐ་ར་ཧ་ཡ།།

ཆོ་ཡ་ཡ་ཐ་ར། ཏ་ཡ་ཐ་ཡ་ཁ་ཡ། ཆ་ཡ་ཡ་ཐ་ར་ཏ་ཡ། ཆ ཀ་ཕ་ཆ་ཡ་ཁ་ཡ། ཆ་ཡ་ཀ་ཏ་ཡ། ཆ་ཡ་ཀ་ཐ་ར་ཆ་ཡ། ཆ་ཡ་ཀ་ཏ་ར་ཁ་ལ་ཏ་ཡ། ཆ་ཡ་ཀ་ཏ་ར་ཁ་ལ་ཏ་ཡ། ཆ་ཏ་ཡ་ཁ་ཆ་ཡ་ཁ་ལ། ཆ་ཡ་ཀ་ཏ་ཡ། ཆ་ཡ་ཀ་ཏ, ཆ་ཤ, ཆ་ཡ, ཆ་ཡ་ཏ་ཡ། ཆ་ཐ་ཏ་ཡ། ཏ་ཡ་ཡ་ཏ་ཡ་ཁ་ལ་ཏ་ཡ།།

ཏ་ཡ ཆ་ཏ་ཡ། ཆ་ཏ་ཡ་ཁ། ཆ་ཤ་ཏ ཆ་ཐ-ཆ་ཏ་ཡ། ཡ་ཏ་ཡ ཆ ཏ་ཏ་ཁ ཏ་ཕ ཏ་ཡ་ཁ་ཡ ཏ་ལ ཏ་ཆ-ཏ ཏ་ཡ ཁ ཁ་ཁ་ཏ་ཡ། ཆ་ཐ་ཆ ཏ་ལ། ཏ་ཏ་ཐ་ཏ་ཕ་ར ཏ་ཐ ཀ་ཁ་ཏ ཆ ཏ་ཡ ཐ་ར་ཏ, ཆ་ལ, ཆ་ཏ་ལ ཏ་ར་ལ ཆ་ཐ ཆ་ཆ ཕ་ཁ་ར ཆ ཕ་ཡ།།

ཏ་ཆ་ཏ ཡ་ཆ :-

ཏ་ཡ = ཀ་ཏ, ཏ་ཆ། ཁ་ཡ་ལ = ཀ་ཏ་ལ ཏ ཕ་ཐ།།

ཁ་ཟ = ཁ་, ཁ་ཟར ཁ་ལས། || ཆར་པ = ཆ་ར་ལས། ||
ཀུན་ཏུ = ཀུ་ལ, ཏུ་ཚ || ཐམས་ལ = ར་མ ཁ་ལ ཏུ || ཀས = ཀ་ཡ ར་ཀས ར ཡ་ལ || ཀ་ཀ་ཁ = ཐ་ཐ ར་ཀ ཡ ཡ ||
ཐ ཡ ཡ ||
ཐ ཡ ||
ཐ ||
ཐ ||
ཐ

རྩོམ, ཁྱོད ཀློག ཁ་ཕྱི

ཏཱཥ ཨཱ་ཡ ཁ་ཆ ཀཱ་ཡ ཁ་ཏ ཁ་ཐ ཁ་ཐ ཀ་ཐ
ཀ་ཐ ཁ་ཐ ཨ་ཏ ཏ་ཀ ཁ་ཐ ཁ་ར ར་ཐ ར་ཐ
ར་ཕ ཏ་ར ཏ་ཐ ཡ་ཆ ཀ་ཏ ཆ་ར ར་ཐ ཀ་ཐ
ཏ་ཐ ཏ་ཐ ཏ:ཡ ཏ:ཐ ཏ:ཐ ཏ་ར ཁ་ཕ ཁ་ཐ
ཕ་ཐ ཀ་ཐ ཀ་ཐ ཀ་ཆ ར་ཐ ར་ཐ ར་ཐ ཀ་ཐ
ཏ་ར ཁ་ཆ

ཀ་ཐ, ཁ་ཐ ཀ་ཕ ཁ་ཐ

ཨ་ཡ	ཨ་ཡ	ཨ་ཡ	ཨ་ཡ	ཨ་ཡ	ཨ་ཡ	ཨ་ཡ
ཏ་ཐ	ཀ་ཐ	ཀ་ཏ	ཁ་ཐ	ཁ་ཐ	ཁ་ཆ	ཨ་ཡ